

CD HEDENDAAGS Nobelprijmuziek Pablo Neruda

Het leven van de Chileense dichter, diplomaat en Nobelprijswinnaar Pablo Neruda (1904-1973) eindigde in tragiek. Na de staatsgreep in 1973 onder leiding van Pinochet haalden boekhandels en bibliotheken uit voorzorg meteen Neruda's werk uit de rekken. Dichters en literatoren zijn niet altijd goede politici. Ricardo Eliecer Neftalí Reyes Basoalto ('s mans echte naam) zetelde in het parlement voor de communistische partij en bouwde een loopbaan op als ambassadeur voor zijn land.

In 1971 ontving Neruda de Nobelprijs voor literatuur. Dat maakte het mogelijk dat een gerenommeerd en volstrekt klassiek Amerikaans koor nieuwe muziek bestelde bij actuele componisten op basis van negen gedichten van Neruda.

Op deze cd staan vijf bijzondere gedichten: een loflied op de dingen, op het bed waarin we geboren worden en sterven moeten, op de gitaar en de muziek, op de schaar waarmee je als baby voor goed van je moeder wordt ge-

scheiden en tot slot een ode aan het brood. Voorts is er het wondermooie liefdesgedicht, een sonnet eigenlijk, *Tu sangre en la mia* (jouw bloed in mijn bloed). Net als het daaropvolgende *Tu voz* (jouw stem) stroomt innige tederheid door elk vers.

De cd besluit met 'het wanhooplied', het aangrijpende lied dat de dichter zingen moet in het uur van het afscheid. Je kunt hier zowel denken aan het afscheid van de geliefden als aan het uur van de ballingschap. Of zelfs van de nakende dood. Dichters zijn nu eenmaal universeel. Uit alles blijkt hoezeer Neruda's teksten zich lenen tot muzikale exploratie. De oprichtster van Conspirare noteert dan ook met recht dat Neruda 'muziek' is.

Ook de drie componisten verdienen lof. Cary Ratcliff (1953), Shawn Kirchner (1970) en Donald Grantham (1947) zijn wellicht in Europa vrij onbekend, maar hun koormuziek is expressief. En dat is zeker een kenmerk van het koor uit Austin, Texas. *Conspirare* is Latijn en betekent 'samen ademen'. Dat is wel het minste wat je van deze professionals uit de States zeggen kunt: hun knappe stemmen hebben ons de weg geopend naar het opnieuw ter hand nemen van Neruda's poëzie. (JC)

Pablo Neruda, *The Poet Sings*, koormuziek door Conspirare onder leiding van Craig Hella Johnson, harmonia mundi USA, HMU 807637, 24 euro.

CD KLASSIEK Tweekamp verloren Daniel Steibelt

De Duitse muzikant Daniel Steibelt (1765-1823) is vandaag zo goed als vergeten, terwijl hij bij leven bekendstond als een groot pianist en een van de meest productieve componisten van zijn generatie was. Bij zijn tijdgenoten verwierf hij roem omdat hij in 1800 niemand minder dan Ludwig van Beethoven (toen nog niet onsterfelijk, maar bekend vanwege zijn pianospel) uitdaagde tot een muzikaal duel. Steibelt moest de duimen leggen voor zijn norse, jongere generatiegenoot. Het gevolg was wel

dat hij succesvolle concertreizen kon maken. In 1808 vond hij EMPLOOI in Sint-Petersburg.

Als componist schreef Steibelt zeven klavierconcerten en zowat 46 sonates. Hij tekende ook voor opera's, maar die werden na zijn dood nog amper opgevoerd. Enkel zijn pianowerk overleefde min of meer.

De Britse pianist Howard Shelley haalt het van onder het stof en presenteert hier drie even bevallige als typische pianoconcerto's. Het nummer 7, *Grand concerto militaire*, gebruikt typische instrumenten zoals de piccolo en de trommel. Het ontstond in 1816, het jaar na de val van Napoleon die het hele continent met zijn troepen had doorkruist. Toch blijven we het vergelijken met het werk van Beethoven. Steibelts lot... (EDS)

Daniel Steibelt, *Piano Concertos Nos 3, 5 & 7*, door Howard Shelley (piano) en het Ulster Orchestra, Hyperion, CDA68104, 22,50 euro.

BOEK ACTUALITEIT De andere zijde Laurens Samsom

Op de cover van *Tegendraadse dromen*. Dwars door Israël en de Palestijnse Gebieden prijkt een foto van de scheidingsmuur tussen Israël en de Bezette westelijke Jordanoever. Op plaatsen aan de Palestijnse kant van de muur maakte de geheimzinnige Britse graffitikunstenaar Banksy schilderwerken die de behande-

ling van het Palestijnse volk op een subtiele manier bekritisieren. Werk zoals het meisje dat met een tros ballons over de muur lijkt te zullen vliegen. Een surrealistisch beeld dat uitstekend past bij een conflict dat gedoemd lijkt eeuwig te blijven duren.

In *Tegendraadse dromen* vertelt Laurens Samsom over de mensen in het gebied en vanuit hun ervaringen over het conflict. Toen Samsom, geboren in 1986, in 2011 vanuit Israël en de Palestijnse Gebieden ging schrijven voor het Nederlandse dagblad *Trouw*, was hij een van de jongste correspondenten ooit van het dagblad. Samsoms talrijke bezoeken aan de Gazastrook, een van de dichtstbevolkte en onrustigste gebieden ter wereld, maakten hem, ondanks zijn jeugdige leeftijd, tot een van de zeldzame ervaren journalisten in die regio.

Hij woonde achtereenvolgens in het Israëliëse Tel Aviv en in Rammalah, de hoofdstad van de Palestijnse Gebieden. Gaande-

weg ontdekt Samsom hoezeer wederzijdse angst beide samenlevingen van binnenuit uitholt. Fundamentele vrijheden staan op het spel, maar wie zich daarover uitspreekt, wordt bestempeld als landverrader.

Samsom laat ook tegendenkers aan het woord, individuen aan beide kanten van de muur die hun kritische blik nu eens niet richten op de vijand, maar op de eigen, enge kijk. Ons bleven vooral die, vaak kleurrijke, figuren bij. (EDS)

Laurens Samsom, *Tegendraadse dromen*. Dwars door Israël en de Palestijnse Gebieden, Prometheus, Amsterdam, 18,95 euro, ISBN 978 90 3514 401 9.

BOEK GELOOF Ander soort weten Jart Voortman

Jart Voortman (1953) was predikant in protestantse kerken en is sinds 2001 in Vlaanderen aan de slag in het godsdienstonderwijs. In 1990 legde hij zijn ambt van predikant neer, om-

dat de geloofsvragen waarmee hij zich geconfronteerd voelde hem onverdraaglijk werden. Na een moeilijk periode herdefinieerde hij zijn plaats als gelovige. In het bij de Nederlandse uitgeverij Kok verschenen *Open geloven* stelt Voortman zich de retorische vraag of ons christelijke geloof past in onze wereld. Hoe aantrekkelijk is het geloof nog in een wereld die wordt gedomineerd door een wetenschappelijk en atheïstisch wereldbeeld?

We lezen bovenal het authentieke relaas van een echte Godszoeker die zijn struikelwegen, vragen en twijfels over het geloof met ons deelt. Het boek zet je echter aan zelf een weg te gaan en authentiek christen-gelovig te worden. Het resultaat is een wijze van open geloven, dat de auteur „een ander soort weten”

noemt. In de lijn van de schrijver van het evangelie volgens Johannes is dit weten gestoeld op ervaringen, van leven met Jezus.

Voortman: „Het is niet realistisch om op basis van de Bijbel een gesloten dogmatiek en ethiek te ontwerpen. We kunnen geen blauwdruk maken van de wereld en God. Ons spreken over God is altijd gebrekkig.” (EDS)

Jart Voortman, *Open geloven*. Een verantwoording van het christelijke geloof, Kok, Kampen, 2015, 281 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 4352 536 7.

TIJDSCHRIFT Verdwenen kerk M&L

Voortaan wordt *M&L. Monumenten, landschappen en archeologie* niet meer uitgegeven door het agentschap Onroerend Erfgoed, maar door uitgeverij Die Keure. Het laatste nummer in de oude formule is hoogst interessant wat betreft kerkelijk erfgoed. Een eerste artikel vertelt immers over een verdwenen kerk in het Limburgse Zelem, en wel een die dateert uit de zevende eeuw. Volgens oude bronnen was het houten kerkje in het midden van de zevende eeuw eigendom van de familie van Sint-Trudo. Het moet in de volle middeleeuwen in steen zijn herbouwd, met

ijzerzandsteen afkomstig uit de nabijgelegen Sint-Jansberg waar later een kartuizerklooster verrees. In de vijftiende eeuw dwongen wateroverlast en bodemerosie de bewoners het dorp te verhuizen. De kerk bleef staan en werd nog gebruikt als gebedsplaats. In 1726 werd het bevel gegeven de oude kerk af te breken en in de loop van de achttiende eeuw verloor het kerkhof zijn functie als begraafplaats.

Archeologen groeven recentelijk de oude kerk site op. De oudste kerk kon worden gereconstrueerd als een zaalkerkje van vijftien bij zeventien meter. Rond het kerkterrein was een gracht gegraven. Vandaag herinnert niets de toevallige passant aan de gewijde grond van toen.

Een tweede interessant stuk vertelt over de bouwgeschiedenis en restauratie van het oude Leuvense jezuïetencollege, later het Veteranencollege, in de Sint-Michielstraat. In 1595 vestigden jezuïeten zich op die plek en verwierven er huizen die ze omvormden tot een college. In 1773, toen de orde werd afgeschaft, werd dat gebouw toegevoegd aan het theologie- of pauscollege. Zo werd de plek, in de schaduw van de statige Sint-Michiëlskerk, het

brandpunt van een bitse strijd tussen Kerk en Staat wat betreft de priesteropleiding. Het werd immers het seminarie-generaal. Nog later, vanaf 1817, maakte het bewind van Willem I er de Rijkuniversiteit Leuven van en in 1825 werd het pand verbouwd.

De gebouwen vormen het oudste deel van het complex waartoe tegenwoordig de Grote Aula van de universiteit behoort. In 2011 werd het resterende stuk van het Veteranencollege gerestaureerd, waarbij heel wat oorspronkelijke elementen werden bewaard. Vandaag herbergt het het decanaat en de centrale diensten van de faculteit theologie en religiewetenschappen. (EDS)

Een jaarabonnement op *M&L* (zes nummers) kost 45 euro, bestellen via 050 47 12 97 of via abonnementen@diekeure.be.